

บันทึก

เรื่อง การขอรับพระราชทานอภัยโทษเป็นการเฉพาะรายของนักโทษต่างประเทศ
ซึ่งโอนตัวไปรับโทษต่อในประเทศของตนแล้ว

กรมราชทัณฑ์ได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๙๑๔/๒๕๓๕ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๓๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า ด้วยนาย Joyce L.Dassonville อยู่ที่ Maitland & Company, 700 Standard Life Bldg., 625 Howe Street, P.O. Box 54, Vancouver, B.C., v6c 2T6, Canada ทนายความผู้ได้รับมอบอำนาจจากนักโทษเด็ดขาดชายยอร์ช หรือจอร์จ เบเนส สัญชาติแคนาดาเดียน ได้ยื่นเรื่องราวทูลเกล้าถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษให้แก่ นักโทษเด็ดขาดชายผ่านทางสำนักราชเลขาธิการ กรมราชทัณฑ์จึงตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า นักโทษเด็ดขาดชายยอร์ชได้โอนตัวไปรับโทษต่อยังประเทศแคนาดาตามคำสั่งคณะกรรมการ พิจารณาการโอนนักโทษ ที่ ๒/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๓ แล้ว โดยก่อนโอนตัวไป นักโทษเด็ดขาดชายผู้นี้ อายุ ๔๔ ปี ต้องโทษอยู่ที่เรือนจำกลางบางขวาง เลขประจำตัว ๑๑๘๖/ ๒๕๒๘ นักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม ต้องคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๓๐๔๗/๒๕๒๘ หมายเลขแดงที่ ๙๔๖๓/๒๕๒๘ ของศาลอาญา คดีความผิดต่อพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฐานมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย กำหนดโทษจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน คดีสิ้นสุดชั้นศาลอุทธรณ์เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๐ เคยได้รับพระราชทานอภัยโทษตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๓๐ เหลือกำหนดโทษ ๒๖ ปี ๘ เดือน ๒ วัน ต้องจำมาแล้ว ๕ ปี ๖ เดือน ๓ วัน(นับจาก วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ ถึงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๓) เหลือโทษจำต่อไปอีก ๒๑ ปี ๑ เดือน ๒๙ วัน

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว กรมราชทัณฑ์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าตามนัยภาค ๗ แห่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติการพระราชทานอภัยโทษออกเป็นสอง ลักษณะ ลักษณะหนึ่งเป็นการพระราชทานอภัยโทษเป็นการเฉพาะราย โดยนัยมาตรา ๒๕๙ บัญญัติให้สิทธิเฉพาะผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษอย่างใด ๆ และผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ทูลเกล้าถวายเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษได้และหากทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานอภัยโทษให้ ผู้ต้องคำพิพากษานั้นก็จะได้รับผลแห่งพระมหากษัตริย์คุณไป และอีก ลักษณะหนึ่งเป็นการพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไป โดยนัยมาตรา ๒๖๑ ทวิ แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งบัญญัติให้เป็นนโยบายของรัฐ หากคณะรัฐมนตรีเห็นเป็นการ สมควรถวายคำแนะนำขอพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องโทษทั่วราชอาณาจักรก็ได้ โดยตราเป็น พระราชกฤษฎีกา ผู้ต้องโทษจะได้รับผลแห่งพระมหากษัตริย์คุณเพียงใดเป็นไปตามพระราช กฤษฎีกากำหนด แต่เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศใน การดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งใช้บังคับแก่นักโทษเด็ดขาดที่โอนไปรับ โทษต่อยังประเทศของตน และสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือในการบังคับให้เป็นไปตามคำ

พิพากษาในคดีอาญา ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแคนาดา ได้บัญญัติและระบุ แต่เพียงว่า การโอนนักโทษตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นการตัดสิทธิที่นักโทษนั้นจะพึงได้รับผลจากการอภัยโทษโดยประเทศผู้โอนภายหลังการโอน และรัฐผู้โอนยังคงไว้ซึ่งอำนาจในการที่จะให้อภัยโทษแก่ผู้กระทำผิด ซึ่งต้องตามกรณีพระราชทานอภัยโทษสองลักษณะข้างต้นเฉพาะในส่วนก่อนโอนตัวไปได้ยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษไว้ เมื่อโอนตัวไปแล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานอภัยโทษให้ ก็ไม่ตัดสิทธิอันพึงจะได้รับผลจากการพระราชทานอภัยโทษนั้น และกรณีรัฐตราพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไป นักโทษเด็ดขาดที่โอนตัวไปก็จะได้รับผลแห่งพระมหากรุณาธิคุณนี้ด้วย แต่ในส่วนการทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษภายหลังการโอนตัวไปรับโทษยังประเทศของตนแล้ว กฎหมายมิได้บัญญัติชัดแจ้งว่าให้สิทธิกระทำได้หรือไม่ จึงมีปัญหาข้อกฎหมายที่จะต้องพิจารณาว่า

๑. นักโทษเด็ดขาดที่ต้องโทษในราชอาณาจักรไทย ภายหลังโอนตัวไปรับโทษต่อยังประเทศของตนแล้ว มีสิทธิทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษ ตามนัยมาตรา ๒๕๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่

๒. หากนักโทษเด็ดขาดดังกล่าวมีสิทธิตามข้อ ๑ หมายความว่าผู้ได้รับมอบอำนาจจะมีสิทธิด้วยหรือไม่

๓. ผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องตามนัยมาตรา ๒๕๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีความหมายครอบคลุมถึงบุคคลใดบ้าง

กรมราชทัณฑ์จึงขอหารือมาเพื่อจะได้นำไปประกอบการพิจารณาฎีกาทูลเกล้าฯ ขอพระราชทานอภัยโทษให้แก่ นักโทษเด็ดขาดชายข้างต้น และนักโทษเด็ดขาดรายอื่นๆ ต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) พิจารณาปัญหา ดังกล่าวข้างต้นกับพึงคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมราชทัณฑ์และกรมตำรวจ) และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย) แล้ว คณะกรรมการมีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นักโทษเด็ดขาดต่างประเทศที่ต้องโทษในราชอาณาจักรไทย ภายหลังโอนตัวไปรับโทษต่อยังประเทศของตนแล้ว มีสิทธิทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษตามนัยมาตรา ๒๕๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่

ในเรื่องการขอพระราชทานอภัยโทษนั้น มาตรา ๒๕๙^๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ว่า ผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษอย่างใด ๆ หรือผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ถ้าจะทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์เพื่อขอรับพระราชทานอภัยโทษ ผู้นั้นจะยื่นเรื่องราวต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก็ได้ ประมวล

^๑มาตรา ๒๕๙ ผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษอย่างใด ๆ หรือผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ถ้าจะทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์ขอรับพระราชทานอภัยโทษ จะยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก็ได้

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามิได้ให้ความหมายเพิ่มเติมของคำว่า “ผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษอย่างใด ๆ” ที่ใช้ในมาตรานี้ไว้ ผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษอย่างใด ๆ ตามมาตรา ๒๕๙ จึงย่อมหมายความว่าผู้ศาลไทยมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับโทษอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๘^๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งไม่น่าจะตีความไปได้ว่า ผู้ต้องคำพิพากษานั้นต้องรับโทษอยู่ในเรือนจำไทยเท่านั้น ผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษนั้นจะมีสัญชาติไทยหรือมีสัญชาติอื่น ย่อมมีสิทธิทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวต่อมหาดไทยเพื่อขอรับพระราชทานอภัยโทษตามมาตรา ๒๕๙ ดังกล่าวข้างต้นได้ การเป็นนักโทษเด็ดขาดผู้มีสัญชาติต่างประเทศและได้มีการโอนตัวนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นไปรับโทษที่ลงโดยศาลไทยต่อต่างประเทศของตนจึงไม่เป็นการตัดสิทธิของนักโทษผู้นั้นในการขอพระราชทานอภัยโทษเพียงเหตุที่มีการเปลี่ยนสถานที่ที่นักโทษต้องรับโทษเท่านั้น การโอนตัวนักโทษต่างประเทศไปยังประเทศของตนหรือการโอนตัวนักโทษไทยกลับประเทศไทยเป็นไปตามกฎหมายและสนธิสัญญาระหว่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการที่แต่ละประเทศจะได้ให้การอบรมแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิดที่มีสัญชาติของประเทศของตนที่กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองต่อไป^๓ แต่การรับโทษของนักโทษผู้นั้นยังคงเป็นไปตามคำพิพากษาของศาลประเทศผู้โอน นอกจากนี้ บทบัญญัติในมาตรา ๘^๔ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคืออาญา พ.ศ. ๒๕๒๗ ก็ได้รับรองสิทธิของนักโทษที่โอนตัวกลับประเทศของตนไว้ด้วยว่า การโอนตัวนักโทษตามกฎหมายดังกล่าวไม่เป็นการตัดสิทธิที่นักโทษผู้นั้นจะพึงได้รับผลจากการอภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นเบาและลดโทษโดยประเทศผู้โอนภายหลังการโอน ซึ่งแสดงให้เห็นชัดขึ้นว่าผลที่นักโทษจะพึงได้รับจากการอภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นเบาและลดโทษนั้น กฎหมายยังบัญญัติคุ้มครอง ดังนั้น สิทธิในการยื่นเรื่องราวเพื่อขอรับการอภัยโทษฯ ย่อมไม่ถูกตัดไปเพราะเหตุการโอนตัว

^๒มาตรา ๑๘ โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (๑) ประหารชีวิต
- (๒) จำคุก
- (๓) กักขัง
- (๔) ปรับ
- (๕) ริบทรัพย์สิน

^๓เหตุผลท้ายพระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคืออาญา พ.ศ. ๒๕๒๗

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันนี้ได้มีบุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งรับโทษอยู่ในต่างประเทศเนื่องจากกระทำความผิดในต่างประเทศ และบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยซึ่งรับโทษอยู่ในประเทศไทย เนื่องจากกระทำความผิดในประเทศไทยอยู่เป็นจำนวนมาก สมควรที่จะกำหนดมาตรการให้มีการโอนตัวผู้กระทำความผิดดังกล่าวให้ได้รับโทษต่อในประเทศที่ผู้นั้นมีสัญชาติได้ เพื่อประโยชน์ในการที่แต่ละประเทศจะได้ให้การอบรมแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิดที่มีสัญชาติของประเทศของตนให้กลับตนเป็นพลเมืองต่อไปจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

^๔มาตรา ๘ การโอนนักโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิที่นักโทษนั้นจะพึงได้รับผลจากการอภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา และลดโทษโดยประเทศผู้โอนภายหลังการโอน

นักโทษผู้นั้นกลับประเทศของตน คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) จึงเห็นว่า นักโทษเด็ดขาดต่างประเทศที่ต้องโทษในราชอาณาจักรภายหลังโอนตัวไปรับโทษต่อยังประเทศของตนแล้ว มีสิทธิทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวขอรับพระราชทานอภัยโทษตามนัยมาตรา ๒๕๙ ภายใต้เงื่อนไขของมาตรา ๒๖๔^๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประเด็นที่สอง หากนักโทษเด็ดขาดดังกล่าวมีสิทธิตามข้อ ๑ ทนายความผู้ได้รับมอบอำนาจจะมีสิทธิด้วยหรือไม่

เมื่อพิจารณามาตรา ๒๕๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว จะเห็นได้ว่ามาตราดังกล่าวบัญญัติถึงผู้ที่ทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์เพื่อขอรับพระราชทานอภัยโทษว่ามีอยู่สองประเภท คือ ผู้ที่ต้องคำพิพากษาให้รับโทษอย่างใด ๆ กับบุคคลที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ปัญหาที่ว่า ทนายความผู้ได้รับมอบอำนาจจะมีสิทธิด้วยหรือไม่ นั้น ถ้าพิจารณาถ้อยคำในมาตราดังกล่าวประกอบกับกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา ๕๘^๖ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช ๒๔๗๙ ซึ่งเป็นกฎกระทรวงที่กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนเกี่ยวกับการร้องทุกข์ ยื่นเรื่องราวและถวายฎีกาของผู้ต้องขังแล้ว โดยเฉพาะข้อ ๑๒๑^๗ กำหนดให้ผู้ต้องขัง^๘ ต้องเขียนคำร้องทุกข์ เรื่องราวหรือฎีกาด้วยตนเอง เว้นแต่ไม่สามารถเขียนเองได้ และถ้าผู้ต้องขังขอสงวนข้อความลับ ก็ห้ามเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้ใดอยู่ใกล้ผู้ต้องขังในระยะเวลาที่อาจอ่านได้ เว้นแต่ผู้ต้องขังจะยินยอมกรณีน่าจะถือได้ว่า กฎหมายประสงค์จะให้ผู้ต้องขังซึ่งหมายความว่ารวมถึงนักโทษเด็ดขาดเป็นผู้แสดงเจตนาโดยเขียนคำร้องทุกข์ เรื่องราวหรือฎีกาด้วยตนเอง จึงเห็นว่ากรณีของนักโทษเด็ดขาดชายยอร์ช หรือจอร์จ เบเนส นี้ ผู้ต้องคำ

“มาตรา ๒๖๔ เรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษอย่างอื่นซึ่งมิใช่โทษประหารชีวิต ถ้าถูกยกหนหนึ่งแล้ว จะยื่นใหม่อีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นสองปีนับแต่วันถูกยกครั้งก่อน

“มาตรา ๕๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

“ข้อ ๑๒๑ การร้องทุกข์ การยื่นเรื่องราว การถวายฎีกานั้น หากผู้ต้องขังไม่สามารถจัดหาเครื่องเขียนส่วนตัวได้ ให้จัดหาให้

การเขียนคำร้องทุกข์ เรื่องราว หรือฎีกา ผู้ต้องขังต้องเขียนเอง เว้นแต่ไม่สามารถเขียนเองได้ การเขียนดังกล่าวในวรรคก่อน ต้องเขียนในที่ซึ่งทางการเรือนจำจัดให้

ในกรณีที่ผู้ต้องขังขอสงวนข้อความลับ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานเรือนจำอยู่ใกล้ในระยะที่อาจอ่านเข้าใจข้อความที่เขียน หรือขออ่าน หรือยอมให้ผู้อื่นมีโอกาสดูเช่นนั้น นอกจากบุคคลที่ผู้ต้องขังนั้นยินยอม

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะมีข้อความแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

“ลล”

“ลล”

(๒) “ผู้ต้องขัง” หมายความว่า รวมตลอดถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝาก

(๓) “นักโทษเด็ดขาด” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุด และหมายความว่า รวมถึงบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอด้วยกฎหมายให้หลังโทษด้วย

“ลล”

“ลล”

พิพากษาให้รับโทษจะต้องลงลายมือชื่อในหนังสือที่จะทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์ เพื่อแสดงเจตนาด้วยตนเอง การมอบอำนาจให้ทนายความดำเนินการในเรื่องนี้จะทำได้เฉพาะการให้มายื่นเรื่องราว ติดต่อบริษัทหรือติดตามเรื่องเท่านั้น ทนายความผู้ได้รับมอบอำนาจไม่มีสิทธิตามมาตรา ๒๕๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเหมือนผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษอย่างใด ๆ และถ้านักโทษเด็ดขาดชายยอร์ช หรือจอร์จ เบเนส ประสงค์จะทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวเพื่อขอรับพระราชทานอภัยโทษก็สามารถทำเรื่องรายื่นเองได้ หรือถ้าจะให้ทนายความผู้ได้รับมอบอำนาจทำหนังสือโดยนักโทษเด็ดขาดชายยอร์ช หรือจอร์จ เบเนส ลงลายมือชื่อในหนังสือดังกล่าวเอง ซึ่งกรณีหลังนี้ควรต้องให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ของประเทศที่คุมขังนักโทษรับรองลายมือชื่อ และหลังจากนั้นจะให้ทนายความผู้ได้รับมอบอำนาจยื่นหนังสือดังกล่าวมายังกระทรวงมหาดไทยก็ทำได้

ประเด็นที่สาม ผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องตามมาตรา ๒๕๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีความหมายครอบคลุมถึงบุคคลใดบ้าง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) เห็นว่า ประเด็นข้อหาหรือข้อนี้ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงใด ๆ มาให้สามารถพิจารณาได้ว่าบุคคลใดจะเป็นผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษตามนัยมาตรา ๒๕๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่ จึงไม่อาจให้ความเห็นในประเด็นนี้ได้ เพราะการพิจารณาว่าบุคคลหนึ่งบุคคลใดจะเป็น “ผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง” ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่ เพียงใด นั้น จำต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป

(ลงชื่อ) ม. ตันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการ ฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๓๖